

Дяченко Л.Е.,
кандидат економічних наук, професор
завідувач кафедри економіки, організації та обліку в АПК
Одеський національний економічний університет
E- mail: eoo.apk@oseu.edu.ua

Почколіна С.В.
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри економіки, організації та обліку в АПК
Одеський національний економічний університет
E- mail: svetlana_lozovsk@mail.ru

ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ

Анотація. У статті виявлено потенційні можливості та обґрунтовано стратегію відтворення основних засобів державних підприємств аграрного сектора на інноваційній основі. Проаналізовано склад власного капіталу державного підприємства як основного джерела відтворення основних засобів. Виявлено негативні зміни у структурі власного капіталу — зростання непокритого збитку. Здійснено аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз зовнішнього середовища, побудовано матрицю SWOT- аналізу для вибору стратегії розвитку державного підприємства на інноваційній основі.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, відтворення основних засобів, стратегія відтворення основних засобів, матриця SWOT- аналізу, сильні і слабкі сторони підприємства, можливості, загрози зовнішнього середовища.

Постановка проблеми. У сучасних умовах інтенсивної інтеграції України у світове господарство особливої гостроти набуває проблема формування інноваційної моделі розвитку підприємств національної економіки. Упродовж багатьох років інноваційна діяльність підприємств залишається найслабкішою ланкою економічної політики України, оскільки сформована система управління не виконує своєї головної функції — не створює зацікавленості підприємств до оновлення засобів виробництва та впровадження новітніх технологій.

Незважаючи на значні обсяги інвестицій в основний капітал, в економіці України спостерігається випереджальне зростання зносу основних засобів над капітальними інвестиціями, особливо це стосується підприємств державного сектора економіки. На даний час існує гостра потреба у відновленні інвестиційної ролі амортизації як основного фінансового ресурсу відтворення основного капіталу в аграрному секторі. Актуальність і значущість даних

питань в умовах формування економічної політики кожного підприємства визначається недостатньо повним і детальним дослідженням даної проблеми в економічній науці і нагальними потребами подальшого реформування системи амортизаційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми відтворення основних засобів і нарахування амортизації є предметом особливої уваги економічної науки, оскільки амортизація як економічна категорія, одночасно виступає як джерело відтворення та як витрати виробництва і, як наслідок, впливає на широке коло економічних показників - собівартість, ціну, прибуток, податки, кількісні та якісні оцінки виробничого потенціалу тощо.

Великий внесок у розробку теоретичних основ і методологічних підходів до вирішення цих питань, зокрема в аграрному секторі, зробили провідні вітчизняні вчені — економісти: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, С.Ф. Голов, М.Я. Дем'яненко, С.М. Євтушенко, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, М.Ф. Огійчук, Ю.І. Осадчий, П.Т. Саблук, Л.К. Сук та інші вчені. Проте, глибокі структурні зміни в економічному механізмі вимагають постійного вдосконалення методології і формування стратегії відтворення основних засобів.

Вітчизняні вчені відзначають, що амортизаційна політика має забезпечити надійне внутрішнє джерело фінансування капітальних вкладень, оскільки саме за рахунок амортизації в розвинених країнах формується до 70-80% інвестицій [1, с. 2-7]. Але на сучасному етапі результати впровадження діючого механізму амортизації в Україні є незначними. Зміна методологічного підходу до нарахування амортизації, запропонованого в Податковому кодексі, на думку вітчизняних економістів, не призведе до посилення ролі амортизації як власного джерела інвестицій підприємства і посилення мотивації до

впровадження інтенсивних сучасних технологій в аграрному виробництві.

В основі діючої в Україні системи амортизації лежить ідея поступової заміни самого об'єкту, що амортизується, його відтворення, тобто відтворення зношених засобів, а не створення вільних грошових коштів для розвитку виробничої бази підприємства з урахуванням інновацій [2].

Спад сільськогосподарського виробництва, недостатня кількість капітальних інвестицій, інфляція деформували процеси формування і використання засобів амортизаційного фонду і його функції. Амортизаційні відрахування в значній мірі використовуються не за призначенням. Останні публікації із зазначених проблем торкаються багатьох аспектів удосконалення системи управління відтворенням основних засобів. Зокрема, М.Я. Де'мяненко та С.М. Євтушенко наголошують на необхідності регулювання на державному рівні процесів відтворення необоротних активів з метою створення сприятливих та рівних умов суб'єктам господарювання шляхом визначення порядку нарахування амортизації [3]. М. Могильова розглядає амортизацію як процес розробки норм і правил нарахування амортизації [4]. С.Ф. Голов звертає увагу на те, що амортизаційна політика є дієвим інструментом активізації інвестиційних процесів в умовах ринкової трансформації економіки, який повинен забезпечити надійне внутрішнє джерело фінансування капітальних вкладень. Професор Г.Г. Кірейцев відзначає негативні тенденції в аграрному секторі економіки у відновленні основних виробничих засобів та наголошує на недостатньому науковому обґрунтуванні амортизаційної політики на рівні держави [5].

Схвалена в Україні «Концепція амортизаційної політики» від 07.03.2001 року №169/01 проголошує визначення напрямів та механізмів удосконалення амортизаційної політики як чинника активізації інвестиційної діяльності в державі. Згідно даної концепції має формуватись амортизаційний фонд у розмірі амортизаційних відрахувань та отриманого доходу у вигляді відсотків на інвестиції [5].

Особливість амортизації виявляється в тому, що вона використовує свої функції тільки за умови беззбиткової діяльності підприємства, тобто необхідне реальне надходження коштів підприємству в розмірі, не менше визначеної собівартості продукції, частина з яких буде джерелом створення амортизаційного фонду, що використовуватиметься на просте відтворення основних засобів. В цьому відношенні М. Чумаченко розглядає амортизацію як засіб відтворення основних засобів та вказує на те, що амортизаційні відрахування мають двояку функцію: вони є розрахунковими витратами в собівартості продукції, а їх сума у виручці від реалізації продукції — джерелом фінансування інвестицій

підприємства і вказує на необхідність формування амортизаційного фонду [6, с. 3-7].

З цього приводу М. Михайлова відзначає, що особливості амортизації при формуванні амортизаційного фонду виявляються в тому, що вона використовує свої функції тільки за умови беззбитковості діяльності підприємства, тобто необхідне реальне надходження коштів підприємству в розмірі, не менше визначеної собівартості продукції, частина з яких буде джерелом створення амортизаційного фонду, що використовуватиметься на просте відтворення основних засобів [7, с. 86]

Науковці також вважають, що політика щодо відтворення основних засобів повинна формуватись на двох рівнях: на державному шляхом встановлення груп основних засобів і граничних термінів використання основних засобів у межах груп та на рівні підприємства шляхом надання права суб'єкту господарювання обирати методи нарахування амортизації та термінів корисного використання в межах, встановлених законодавством [8, 9]. Ці концептуальні погляди враховані у Податковому кодексі України.

Сучасна теорія відтворення основних засобів, як підкреслює у своїх публікаціях Городянська Л.В. [10], повинна розглядати ряд функцій амортизації. До них можна віднести інвестиційну, відтворювальну, стимулюючу, інноваційну, науково-технічну, калькуляційну.

Таким чином, враховуючи наявність різних точок зору, розкритих в економічній літературі, та узагальнюючи велику кількість поглядів на окремі сторони відтворення основних засобів, можна відзначити необхідність подальшого удосконалення методичного забезпечення вирішення даної проблеми.

Мета даного дослідження — виявити потенційні можливості та обґрунтувати стратегію відтворення основних засобів державних підприємств аграрного сектора. Необхідність розв'язку даної проблеми пояснюється тим, що більшість державних сільськогосподарських підприємств на даний час збиткові, їх матеріально-технічна база застаріла. Але на даний час державні підприємства в аграрній сфері - це переважно дослідні або науково-дослідні господарства, підпорядковані науковим установам, і саме від результатів їх діяльності залежить формування інноваційної моделі розвитку аграрних підприємств в цілому та конкурентоспроможність національного аграрного сектора.

Виклад основного матеріалу дослідження. Здійснення ефективної амортизаційної та податкової політики є необхідною умовою результативного функціонування підприємств у ринковому середовищі. Специфічний характер технологічного процесу в сільському господарстві зумовлює низку особливостей у розробці політики держави щодо

відтворення основних засобів для підприємств аграрного сектора. Дослідження сучасного економічного стану державних підприємств показало, що виробничий потенціал підприємств не використовується в повній мірі. Одна із причин, яка гальмує подальший розвиток державних підприємств на розширеній основі, — високий ступінь фізичного і морального зносу основних засобів, недосконалі їх структура та диспропорції як у складі основних засобів (переважає пасивна частина), так і у складі виробничого капіталу в цілому.

Управління інноваційною діяльністю має стати невід'ємною частиною виробничо-господарської діяльності державних підприємств. Дослідження проблеми відтворення основних засобів в умовах державних підприємств аграрного сектора на інноваційній основі на прикладі дослідного господарства «Новоселівське» Котовського району Одеської області, яке підпорядковане селекційно-генетичному інституту (ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС»), показало, що основним джерелом фінансування інноваційних заходів підприємства є власні кошти господарства і у перспективі доводиться спиратися саме на них. Саме тому інноваційна діяльність даного підприємства характеризується низькими темпами зростання. Власний капітал підприємства перевищує за останні п'ять років 22 млн. грн. З 2007 р. він збільшився у 2,7 рази протягом п'яти років за рахунок додаткового капіталу (табл. 1), але з кожним роком у структурі власного капіталу зростає сума непокритого збитку.

Висока ризикованість інвестиційних проектів зумовлює незначну частку коштів інвесторів і кредитних ресурсів у складі авансованого капіталу підприємства. У квітні 2008 р. підприємство уклало договір про спільну діяльність з ТОВ «Спецагропроект», згідно якого інвестор мав вкласти у вирощування зернових та технічних культур 12859 тис. грн., з яких на придбання техніки передбачалось 7097 тис. грн., щорічні внески на підвищення родючості ґрунтів мали скласти 935 тис. грн. Фактично ж від інвестора за період з моменту укладання

договору одержано у 2008 р. 3227 тис. грн. в якості авансу за продукцію зернових, а у 2009 р. — лише 23,1 тис. грн. Востаннє підприємство придбало 4 трактори МТЗ-80 в 1997 р. (15 років тому). При наявності ріллі 4560 га, підприємство в змозі вчасно та якісно обробити лише 1880-2000 га при наявному забезпеченні ґрунтообробною технікою. Тому для підприємства необхідним є удосконалення управління відтворенням основних засобів та оновленням матеріально-технічної бази.

Підприємство одержує державну підтримку з бюджету за цільовими програмами розвитку сільського господарства у вигляді дотацій. Так, у 2011 році з бюджету отримано 529 тис. грн. на підтримку виробництва продукції рослинництва, в тому числі за рахунок податку на додану вартість (ПДВ) 518 тис. грн. На підтримку тваринництва одержано 94 тис. грн., з них 18 тис. грн. за рахунок ПДВ. Однак цих коштів вкрай недостатньо для забезпечення ефективного розвитку основної діяльності підприємства.

Впровадженню інноваційного розвитку в аграрних підприємствах мала сприяти регіональна цільова економічна програма «Створення в Одеській області інноваційної інфраструктури на 2009-2013 роки», що є складовою частиною Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009-2013 роки», яка визначала комплекс взаємопов'язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на створення дієвої інфраструктури інноваційної діяльності в Одеській області.

Для забезпечення ефективної організації внутрішньовиробничих економічних відносин в ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» створені відповідні умови. До них належать: майнова відокремленість; відносна економічна самостійність; прогресивна нормативна база, система обліку руху матеріальних цінностей, витрат і продукції; раціональна система оцінки і матеріального стимулювання діяльності; економічна відповідальність за кінцеві результати праці.

Таблиця 1

Структура власного капіталу ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» Котовського району Одеської області

Показники	Роки					2011 р. до 2007 р., %
	2007	2008	2009	2010	2011	
Статутний капітал	9218	9218	9218	9218	9218	100,0
Інший додатковий капітал	1046	14794	14794	14794	14794	в 14,1 рази більше
Резервний капітал	-	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток -)	-2113	-1837	-1666	-1381	-1984	93,9
Разом	8151	22175	22346	22631	22028	в 2,7 рази більше

Управління інноваційною діяльністю ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» має охоплювати стратегічні та оперативні аспекти, з одного боку, націлені на створення або оперативне залучення інновацій, які забезпечуватимуть збереження і зміцнення ринкових позицій підприємства у тривалій перспективі, а з іншого — на систематичну й цілеспрямовану діяльність із вдосконалення існуючих технологій, прийомів і способів виконання роботи, завдяки яким життя інновацій подовжується.

Стратегічне управління інноваційною діяльністю ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» і державних підприємств в цілому має бути націлене на реалізацію масштабних інноваційних проектів та визначати основні напрями в науково-технічній і виробничій діяльності підприємства у сферах розроблення і впровадження нової продукції, залучення у виробничу діяльність нових ресурсів і технологій, освоєння нових методів організації виробництва.

Стратегія становить генеральну програму діяльності підприємства, в основі якої лежить визначення основних, довгострокових цілей та задач, розробка напрямків його діяльності, визначення необхідних ресурсів для досягнення поставлених цілей та порядку їх використання. ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» доцільно рекомендувати стратегію стабілізації (наступально-оборонну). Система управління інноваційним розвитком підприємства має передбачати стратегічне планування інноваційним розвитком, ефективне функціонування відділів інноваційного розвитку підприємства та залучення висококваліфікованих управлінських фахівців з питань інноваційного менеджменту. Управління інноваційним розвитком підприємств повинно враховувати методи раціонального розподілу обмежених ресурсів, ефективну реалізацію інноваційної стратегії підприємства.

Сутність інноваційної стратегії ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» полягає в тому, що ефективний розвиток підприємства має бути пов'язаний з отриманням переваги над конкурентами і збільшенням прибутку не стільки за рахунок маніпуляції цінами, скільки шляхом постійного оновлення номенклатури продукції та розширення напрямів діяльності підприємства. Важливе значення у розробці стратегії розвитку ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» займає вибір системи управління інноваційним процесом. Вибір конкретного напрямку технічного розвитку підприємства як основи інноваційної діяльності проводиться на основі результатів діагностичного аналізу і оцінки техніко-організаційного рівня виробництва. Формування стратегії інноваційного розвитку виробничої діяльності ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» дасть можливість підвищити ефективність управлінських рішень керівництва і знайти максимально прийнятний

інноваційно-інвестиційний напрям розвитку господарювання. Одним із етапів інноваційної політики ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» має бути формування маркетингової стратегії, вивчення ринку сировини і матеріалів і розробка «стратегії забезпечення».

Формування системи управління інноваційним розвитком пов'язано з реалізацією відповідної стратегії підприємства. Розроблення інноваційної стратегії передбачає прийняття стратегічних завдань (цілей), оцінку можливостей та ресурсів для їх використання; аналіз альтернатив; підготовку конкретних програм, проектів, бюджетів; оцінку сильних та слабких сторін діяльності суб'єктів з урахуванням обраних цілей. Сильні сторони підприємства можуть бути використані як основа для формування інноваційної стратегії та конкурентних переваг. Якщо сильних сторін недостатньо, щоб сформувати на їх основі успішну інноваційну стратегію, необхідно створити базу, на якій ця стратегія могла б будуватися.

Для розробки стратегії розвитку державних підприємств та відтворення їх основних засобів на прикладі ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» здійснено SWOT-аналіз із застосуванням методу експрес-опитування експертів, до складу яких було включено директора ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС», головного економіста, головного бухгалтера, головного агронома та головного зооінженера. Опитування експертів дало можливість виявити основні характеристики внутрішньої складової підприємства (його сильні та слабкі сторони) та фактори зовнішнього середовища, що несуть певні загрози або відкривають для підприємства нові можливості (табл. 2).

За допомогою базової таблиці здійснено аналіз сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз в цілому по підприємству. Після складання вихідної таблиці здійснено етап побудови матриці SWOT-аналізу (табл 3).

Інноваційна стратегія ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС» має бути спрямована на усунення слабких сторін, які роблять підприємство вразливим і заважають його інноваційній діяльності.

Інноваційна стратегія, яка спрямована на створення зовнішніх конкурентних переваг, має базуватися на маркетингових інноваціях; стратегія, що сприяє створенню внутрішніх конкурентних переваг, має бути в більшій мірі стратегією інновації виробничого, організаційного та управлінського характеру. Аналіз даних таблиці 3 дає можливість скласти перелік можливих дій для нейтралізації слабких сторін підприємства, в тому числі і за рахунок сильних сторін, серед яких перш за все слід відзначити позицію лідера в галузі насінництва та сортовивчення, високий науковий потенціал.

SWOT-аналіз діяльності ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ – НЦНС» та його конкурентні переваги

Фактори конкурентних переваг	Оцінка у балах від 1 до 10 (ступінь прояву)		Коефіцієнт відносної важливості	Зважена оцінка у балах	
	Почина стратегія	Стратегічна альтернатива		Почина стратегія	Стратегічна альтернатива
Сильні сторони					
1.Підпорядкованість науковій установі та високий інтелектуальний і науковий потенціал	6	9	0,20	0,90	1,20
2.Вигідне розташування по відношенню до пунктів збуту продукції (м. Котовськ) та транспортне сполучення	7	8	0,15	1,05	1,20
3.Великий досвід роботи у галузі виробництва насіння зернових (50 років на ринку)	6	8	0,10	0,60	0,80
4.Високий ступінь забезпеченості виробничими ресурсами	7	9	0,10	0,50	0,70
5.Цілісність та стабільність площі землекористування (державна власність)	4	6	0,10	0,40	0,60
7.Забезпеченість висококваліфікованим персоналом	6	8	0,05	0,60	0,80
6.Широкий асортимент товарної продукції	4	5	0,05	0,20	0,25
8.Наявність власних лабораторій у сортовипробуванні та сортовивченні	5	7	0,05	0,25	0,35
9.Високий авторитет директора та головних фахівців	5	7	0,05	0,25	0,35
10.Сполучення у галузевій структурі рослинництва і тваринництва (забезпечує безвідходне виробництво продукції рослинництва та можливість застосовувати побічну продукцію тваринництва як органічні добрива в рослинництві)	5	8	0,05	0,25	0,40
11. Високий рівень конкурентоспроможності продукції рослинництва на вітчизняному ринку	6	8	0,10	0,60	0,80
Комплексна оцінка	x	x	1,00	5,80	7,85
Слабкі сторони					
1.Високий ступінь зносу основних засобів, переважно пасивна частина у їх складі	9	7	0,25	2,25	1,75
2.Відсутність виваженої амортизаційної політики	6	4	0,10	0,60	0,40
3. Низький рівень матеріальної мотивації персоналу	9	7	0,15	1,35	1,05
4.Відсутність зовнішньоекономічних зв'язків	8	5	0,10	0,80	0,50
5.Низький рівень маркетингової діяльності	7	5	0,05	0,35	0,25
6. Залежність від посередників та постачальників	5	4	0,05	0,25	0,20
7. Проблема енергоносіїв	9	7	0,25	2,25	1,75
8.Проблема екології (при застосуванні хімічного напрямку інтенсифікації виробництва) та високий ступінь залежності результатів діяльності від погодних умов (вимерзання озимих)	8	6	0,05	0,40	0,30
Комплексна оцінка	x	x	1,00	8,25	6,20
Можливості					
1.Високий попит на вітчизняну продукцію насінництва (районованих сортів зернових)	6	8	0,30	1,80	2,40
2.Державна підтримка (дотації, в тому числі за рахунок повернення ПДВ), спеціальний режим оподаткування (ФСП)	5	7	0,20	1,00	1,40
3. Стажування персоналу та підвищення кваліфікації	4	6	0,15	0,60	0,90
4.Горизонтальна інтеграція з іншими аграрними товаровиробниками	4	5	0,25	1,00	1,25
5. Спільна діяльність на договірній основі з метою залучення інвестицій	5	7	0,2	1,00	1,40
Комплексна оцінка	x	x	1,00	5,40	7,35
Загрози					
1.Фінансово-економічна та аграрна криза	8	5	0,20	1,80	1,00
2.Високий рівень інфляції та диспаритет цін	8	6	0,15	1,20	0,90
3. Приватизація землі та майна	6	4	0,05	0,40	0,25
4.Проблеми пільгового кредитування щодо придбання нової техніки	7	5	0,20	1,40	1,00
5.Низький ступінь платоспроможності споживачів продукції	6	5	0,10	0,70	0,50
6.Зниження виробництва за рахунок фізичного та морального зносу обладнання	8	6	0,10	0,80	0,60
7.Запізнення з виходом на нові сегменти ринку	5	4	0,05	0,25	0,20
8.Ризик екологічної проблеми	5	3	0,05	0,25	0,15
9.Шкідники та хвороби сільськогосподарських рослин	6	4	0,05	0,35	0,20
10. Зниження конкурентоспроможності внаслідок відсутності системи управління якістю продукції та чітко визначеної стратегії розвитку	6	4	0,05	0,30	0,20
Комплексна оцінка	x	x	1,00	7,45	5,00

Матриця SWOT- аналізу для вибору стратегії розвитку
ДП «ДГ «Новоселівське» СГІ-НЦНС»

		Можливості (О)		Загрози (Т)	
		Підвищення попиту на якісну продукцію (насіння районів нових сортів)	Преференції підприємствам, що здійснюють інноваційну діяльність	Посилення кризового стану та неплатоспроможність споживачів продукції	Посилення вимог до якості продукції
Сильні сторони (S)	Позиція лідера в галузі насінництва та сортовивчення	Заходи з використання сильних сторін для реалізації можливостей		Заходи з використання сильних сторін для запобігання загрозам	
		Можлива розробка нових високоврожайних районів сортів	Висока ймовірність використання ситуації	Виходити на зовнішні ринки	Розробка нових інтенсивних сортів (наукомісткої продукції), застосування сучасних методів пакування продукції
	Високий науковий потенціал	Використання нових методів сортовивчення та випробування сортів	Висока ймовірність використання ситуації	Ймовірність використання ситуації знижується	Висока ймовірність використання ситуації
Слабкі сторони (W)	Обмежені можливості збільшення обсягів виробництва	Заходи з подолання слабких сторін для використання можливостей		Заходи з мінімізації слабких сторін для запобігання загрозам	
		Розглянути стратегію ціноутворення	Розвивати горизонтальну інтеграцію з виробниками (спільну діяльність)	Посилювати позиції на внутрішньому ринку та розвивати зовнішньо-економічні зв'язки	Розвивати власну виробничу та лабораторну базу
	Слабо розвинений маркетинг	Здійснення маркетингової диверсифікації	Здійснення маркетингової диверсифікації	Розвивати горизонтальну інтеграцію та зовнішньо-економічні зв'язки	Здійснення маркетингової диверсифікації

Також розробляються можливі варіанти розвитку підприємства при зміні зовнішніх факторів, способи використання сильних сторін для зменшення ризиків. Серед цих заходів може бути вихід підприємства на зовнішні ринки та розробка нових інтенсивних сортів (наукомісткої продукції), застосування сучасних методів пакування продукції.

Таким чином, запропоновані заходи дозволять стабілізувати розвиток підприємства та закласти економічне підґрунтя для відтворення основних засобів й приведення матеріально-технічної бази підприємства у реальну відповідність сучасним вимогам інноваційного розвитку.

Висновки. З метою підвищення ефективності використання основних засобів та удосконалення системи управління відтворенням матеріально-технічної бази державних аграрних підприємств доцільно впровадити в практику нарахування зносу нематеріальних активів методи прискореної амортизації основних засобів (для 4-ї та 5-ї груп за класифікацією, впровадженою з прийняттям

Податкового кодексу України), для основних засобів з тривалим терміном використання (2-га та 3-тя групи) зберегти прямолінійний метод.

Необхідно удосконалити обліково-аналітичне забезпечення управління формуванням основних засобів, для чого доцільно забезпечити можливість самостійного формування підприємствами власної амортизаційної політики, яка забезпечить акумуляцію коштів для постійного оновлення основних засобів; відновити в державних підприємствах формування амортизаційного фонду, для обліку якого ввести до плану рахунків фінансового обліку субрахунок 427 «Амортизаційний фонд», за кредитом якого має обліковуватись створення амортизаційного фонду, а за дебетом — його використання на капітальні вкладення, модернізацію, реконструкцію, добудову основних засобів.

Вимагає удосконалення нормативна база відтворення основних засобів, актуальною є розробка норми усереднених відсотків ліквідаційної вартості основних засобів по групах, що забезпечить для всіх

підприємств більш об'єктивний характер визначення вартості, яка амортизується. При цьому зникнуть розбіжності у сумі ліквідаційної вартості одних і тих же активів, спроститься порядок її визначення, що приведе до підвищення якості облікової інформації. Необхідно забезпечити уніфікацію порядку визначення термінів корисного використання основних засобів на державному рівні з урахуванням галузевих особливостей підприємств.

Державним підприємствам аграрного сектора доцільно розробити стратегію інноваційного розвитку з метою оновлення і модернізації матеріально-технічної бази; забезпечити підвищення рівня оснащення основними засобами з розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь до науково – обґрунтованого рівня; удосконалювати структуру основних засобів, підвищити питому вагу активної їх частини до 60% шляхом здійснення інвестиційних проектів та залучення інвестиційних ресурсів на умовах спільної діяльності з інвесторами з метою придбання сучасної техніки (зернозбиральних комбайнів, посівних комплексів) відповідно основної діяльності підприємств: вирощування зернових та технічних культур.

Література

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / С.Ф. Голов. — К.: Центр учбової літератури, 2007.- 522 с.
2. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики / За ред. А.М. Коваленко. — Дніпропетровськ: ВКК «Баланс-Клуб», 2006. — 1024 с.
3. Дем'яненко М.Я. Проблеми амортизації в аграрному секторі (обліково-фінансовий аспект): [моногр.] / М.Я. Дем'яненко, С.М. Євтушенко. — К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки». — 2006. — 178 с.
4. Могильова М. Формування амортизаційного фонду сільськогосподарськими підприємствами / М.Могильова // Економіка АПК. — 2002. — №6. — С. 83-87
5. Кірейцев Г.Г. Формування нової системи амортизації в Україні / Г.Г.Кірейцев // Облік і фінанси АПК. — 2004. — № 1. — С. 23-31.
6. Чумаченко М. Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства / М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. — 2004. — №11. — С.3-7
7. Михайлова М.М. Роль амортизації у процесі відтворення основних засобів/М.М. Михайлова// Облік і фінанси АПК. — 2010. — №2. — С. 85-87
8. Городянська Л.В. Особливості нарахування і використання амортизації в обліково-аналітичній та податковій системах / Л.В. Городянська// Актуальні проблеми економіки. — 2006. — №2. — С.101-112
9. Парнюк В.О. Про підвищення ролі амортизації як джерела інвестицій і регулятора попиту та пропозиції основних засобів/ В.О. Парнюк// Актуальні проблеми економіки. — 2007. — №5. — С.166-172.
10. Городянська Л.В. Амортизація: функції, фінансовий механізм управління, концептуальні підходи до розробки загальної методики обліку амортизації / Л.В. Городянська // Актуальні проблеми економіки. — 2004. — №2. — С. 57-68.

Дяченко Л.Э., Почколина С.В. Обоснование стратегии воспроизводства основных средств государственных предприятий аграрного сектора на инновационной основе.

Аннотация. В статье выявлены потенциальные возможности и обосновано стратегию воспроизводства основных средств государственных предприятий аграрного сектора на инновационной основе. Проанализирован состав собственного капитала государственного предприятия как основного источника воспроизводства основных средств. Выявлены негативные изменения в структуре собственного капитала - рост непокрытого убытка. Осуществлен анализ сильных и слабых сторон, возможностей и угроз внешней среды, построена матрица SWOT - анализа для выбора стратегии развития государственного предприятия на инновационной основе.

Ключевые слова: основные средства, амортизация, воспроизводство основных средств, стратегия воспроизводства основных средств, матрица SWOT — анализа, сильные и слабые стороны предприятия, возможности и угрозы внешней среды предприятия.

Dyachenko L.E., Pochkolina S.V. Substantiation of Strategy of Reproduction of the agricultural state enterprises Fixed Assets on the Basis of Innovation.

Summary. The article reveals the potential and reasonably strategy reproduction of fixed assets of the state enterprises of the agricultural sector on the basis of innovation. The composition of the equity capital of the state enterprise as the principal source of reproduction of fixed assets is analyzed. The negative changes in the structure of capital and increase of uncovered loss are determined. The analysis of strengths, weaknesses, opportunities and threats in the external environment is carried out; the matrix of SWOT- analysis for the selection of the development strategy of the state enterprise on the basis of innovation is built.

Key words: fixed assets, depreciation, reproduction of fixed assets, the strategy of the reproduction of fixed assets, the matrix of SWOT — analysis, the strengths and weaknesses of an enterprise, opportunities and threats of an environment of the enterprise.